

Державне космічне агентство України

Голова Державного космічного агентства України, Герой України Юрій АЛЕКСЕЄВ:

«У цю галузь потрібно спочатку вкласти, щоб потім отримати прибуток»

Головним здобутком космічної галузі за майже 20 років незалежності можна вважати збереження науково-технічного й виробничого потенціалу та участь у міжнародному співробітництві. Але на сьогодні склалася парадоксальна ситуація – з одного боку, ми говоримо про успіхи в космічній діяльності і це визнають керівництво країни та провідні космічні держави світу, а з другого – стоїмо перед фактом украї недостатнього фінансування в одній із пріоритетних галузей, якою пишається будь-яка країна світу.

– Особисто я розцінюю такий стан як критичний, – каже Юрій Алексеев. – Ми постійно стикаємося з браком коштів. Порівняно з 2008 роком фінансування Національної космічної програми зменшилося в п'ять разів. Нас підтримують ще міжнародні проекти та іноземні контракти, понад 50 відсотків виробленої продукції йде на експорт. Ми поступово рухалися до широкої міжнародної співпраці. Замість оборонних замовлень завдяки далекоглядній політиці керівництва Державного космічного агентства України вийшла на міжнародний рівень і почала працювати над цивільними комерційними проектами.

Але цього замало, це – не розвиток. Насамперед ми втратили виробничі потужності «Південмашу»: відтепер у нього в замовленні щонайбільше шість-десять ракет на рік та один космічний апарат на п'ять років. Відповідно ми втратили і людей, і деякі технологічні процеси. Втратили швидкість, із якою раніше створювали продукт.

Не всі розуміють, що в цю галузь потрібно спочатку вкласти, щоб потім отримати прибуток. За даними аналізу повідомлень світових космічних агентств, економічна криза ніде не спричинила скорочення фінансування космічних програм. Це свідчить про те, що тезу «хто сильний у космосі, той сильний і на Землі» визнано остаточно. На жаль, Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2008–2012 роки» у частині фінансування не виконується, що істотно заважає працювати й розвиватися. Тому ми щиро сподіваємося, що позитивна оцінка космічної галузі, нещодавно висловлена вищим керівництвом держави, буде підкріплена відповідними преференціями важливих проектів.

Основним нашим партнером із співробітництва є, звісно, Російська Федерація. Космічна діяльність України й Росії має спільні коріння й традиції. Наукові, конструкторські і виробничі школи, створені у другій половині ХХ століття Корольовим, Янгелем, Уткіним, Глушком, Челомеєм, Макеевим, Кузнецовим, Пилюгіним, Сергєєвим та іншими видатними творцями ракетно-космічної техніки, тісно переплелися між собою. І нині, на наш погляд, проблема полягає в тому, як у складних економічних умовах, за постійного зростання витрат на космічні проекти оптимізувати ці витрати, максимально використовуючи ще не задіяні наукові, конструкторські та виробничі сили. Як використати конкурентоспроможний інтелектуальний потенціал наших країн.

Протягом останніх років діяльність агентства також була спрямована на подальший розвиток співробітництва як із країнами Європейського Союзу та їхніми відповідними структурами, так і зі США, Канадою, Бразилією, Казахстаном, Китайською Народною Республікою, Кореєю, Індією, Японією та іншими. Контракти укладено з партнерами із 16 країн.

Назву лише деякі основні проекти 2010–2011 років, які нині реалізуються.

Продовжено роботи з виготовлення та експериментального відпрацювання систем, вузлів, агрегатів ракети-носія «Циклон-4», для якої розпочато будівництво стартового комплексу на бразильському космодромі «Алкантара».

Завершено процедуру реорганізації міжнародної компанії «Морський старт». Запуски супутників із плавучої платформи в Тихому океані заплановано поновити у 3-му кварталі 2011 року.

За програмою «Наземний старт» на космодромі «Байконур» проведено роботи з підготовки ракети-носія «Зеніт-3SLБФ» із розгінним блоком

«Фрегат-СБ» та російським метеорологічним космічним апаратом «Електро-Л». Пуск успішно здійснено цьогогоріч 20 січня.

Виготовлено 22 комплекти апаратури управління для ракет-носіїв «Союз», «Протон», а також 5 комплектів апаратури «Курс» для забезпечення стикування космічних кораблів із Міжнародною космічною станцією.

Здійснено три запуски ракети-носія «Дніпро» із виведенням чотирьох космічних апаратів іноземного виробництва.

За контрактами з компанією «Орбітал сайенсиз корпорейшн» (США) триває створення спільної ракети-носія «Таурис-2», призначеної для доставки вантажів на Міжнародну космічну станцію.

Укладено контракт на створення Національної супутникової системи зв'язку «Либідь» та розпочато роботи з реалізації проекту.

Національним Центром управління та використання космічних засобів (Євпаторія) забезпечено постійне супроводження 221 космічного об'єкта різних країн світу. В рамках підготовки євпаторійського радіотелескопа РТ-70 для участі в міжнародному проекті «Радіоастрон» (Росія) розроблено та виготовлено двокавальну криогенну приймальну систему з технічними характеристиками, що відповідає світовому рівню.

За підсумками роботи у 2010 році підприємствами галузі вироблено й реалізовано продукції на суму майже 2,2 мільярда гривень (порівняно з 2009 роком обсяги виробництва зросли на 5%, обсяги реалізації продукції – на 8%).

Україна може представляти себе світовій спільноті як держава, здатна створювати техніку світового рівня, про що свідчать її космічна діяльність та участь у найважливіших міжнародних проектах, що стає дедалі успішнішою та активнішою.

Записала Світлана ФІЛОНЕНКО.